

11. Сидич О.В. Діагностика інноваційного потенціалу підприємств / О.В. Сидич // Вісник Полт НТУ : зб. наук. праць. – Сер.: Економіка і регіон. – 2005. – № 3 (6). – С. 87-91.

Надійшла до редакції 23.06.2016 р.

Емельянов А.Ю., Высоцкий А.Л., Петрушка Т.А. Диагностика достаточности объемов сбытовой деятельности промышленных предприятий

Разработаны теоретические и методические основы диагностики достаточности объемов сбытовой деятельности промышленных предприятий на основе выделения классов значений этих объемов, что позволит провести качественную градацию их возможных значений. Показано, что процедура диагностирования достаточности объемов сбытовой деятельности промышленного предприятия должна базироваться на модели объемов его безубыточной работы. Разработан метод, с помощью которого можно установить, насколько достаточны объемы сбыта каждого вида продукции предприятия с точки зрения обеспечения определенного уровня полученных финансовых результатов. Предложено осуществлять диагностику уровня сбытовой деятельности промышленного предприятия на основе выделения пяти классов значений объемов этой деятельности. При этом рассмотрены два случая, а именно: когда цена продукции не меняется при изменении натуральных объемов ее производства и когда цена продукции линейно уменьшается при увеличении натуральных объемов ее производства.

Ключевые слова: диагностирование, сбыт, предприятие, класс значений, градация, безубыточность.

Yemelianov O.Yu., Vysotskyi A.L., Petrushka T.O. Diagnostics of Sufficiency of Sales Activity Volumes of Industrial Enterprises

The article is aimed at the development of theoretical and methodical principles of diagnostics of sufficiency of sales activity volumes of industrial enterprises on the principles of selection of classes of values of these volumes that will allow conducting quality gradation of their possible values. It is shown that the procedure of diagnostics of sufficiency of sales activity volumes of industrial enterprise must be based on the model of volumes of their break-even operations. We have developed a method that enables measuring the sufficiency of sales volume of each type of enterprise in terms of ensuring a certain level of obtained financial results. We suggest performing diagnostics of marketing activity of industrial enterprises on the basis of allocation of five classes of values of the activity volume. The two cases are considered, namely when the price of products is not changed with the change of physical volume of manufacturing production and the price decreases linearly with increasing of physical volume of production.

Keywords: diagnostics, sale, enterprise, class of values, gradation, break-even.

УДК 332.14:336.22

ВПЛИВ ФОРМУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА

Г.О. Комарницька¹, О.М. Мельник²

Досліджено роль формування територіальних громад як чинника розвитку бізнес-середовища, яку відображено в податках у зв'язку із впровадженням реформи децентралізації в Україні. Усі населені пункти, зокрема міста, потребують ефективного управління їх соціально-економічним розвитком. Суть цієї проблеми полягає насамперед у урахуванні інтересів і різних компонент міського середовища, зовнішніх чинників та у за-

безпеченні, у такий спосіб, збалансованого соціально-економічного розвитку населеного пункту й прилеглих територій. Отже, розуміння процесу управління соціально-економічним розвитком великого міста має бути дещо ширшим від звичайних взаємостосунків у контексті здійснення повноважень органами місцевої влади і, відповідно, ширшим, на наш погляд, і коло його суб'єктів та об'єктів.

Проаналізовано процеси управління розвитком територій, збалансованого фінансування місцевого економічного розвитку функціонування міста до впровадження реформи децентралізації та зміни доходів громад під час дії цієї реформи. Відображено надходження податків на доходи з фізичних осіб, які розглядатимуться як кількісний показник для розвитку бізнес-середовища території. Представлено фінансову самостійність місцевих бюджетів згідно з реформою децентралізації, які становитимуть додатковий ресурс для місцевих бюджетів. Відображено податковий потенціал адміністративно-територіальної одиниці, як головної компоненти формування територіальних громад.

Ключові слова: реформа децентралізації, держава, урбанізація, регіон, територія, населення, податки, бізнес-середовище, місцеві бюджети, повноваження місцевих громад.

Вступ. У сучасних умовах формування територіальних громад трансформуються у зв'язку з впровадженням реформи децентралізації в Україні. Міста перетворюються на своєрідні фільтри між глобальним і регіональним середовищем. Унаслідок цього глобалізаційні виклики сприймаються містами, трансформуються й транслуються на регіональний рівень, передусім на прилеглі території. Великі міста найчастіше є регіональними адміністративними центрами, вони формують регіональну політику, відіграючи важливу роль у реагуванні на глобалізаційні виклики. На сьогодні в Україні відбулись зміни у перебігу урбанізаційних процесів: змінилася роль великих міст у територіальній організації суспільства, загальмувався ріст в їх існуючих межах, деформувалося поширення міського способу життя на як на прилеглі, так і на віддалені території у напрямку функціонування бізнес-середовища. Усе це актуалізує дослідження таких процесів з метою зміцнення міст – полюсів росту в системі розселення та активізації економічної діяльності в регіонах України.

Аналіз останніх досліджень. Обґрунтування теоретико-методологічних основ аналізу розвитку міст або урбанізаційних процесів та вивчення їх просторових і соціально-економічних особливостей у нашій країні досліджено у працях відомих географів та економістів, таких як О.І. Карий, Т.М. Качала, І.М. Комарницький, О.І. Шаблій, Л.Т. Шевчук та ін.

Постановка завдання. Розгляд проблемних питань створення регіону, в якому гармонійно поєднуютимуться високотехнологічна промисловість, розвинена транспортно-логістична інфраструктура, екологічне сільське господарство, оздоровчий, історичний та діловий туризм, що дасть змогу досягнути високої якості життя та безпечного довкілля на прикладі Львівщини.

Мета роботи – формування теоретико-методичного підґрунтя для впливу формування територіальних громад у процесі розвитку бізнесу та в умовах впровадження реформи децентралізації в Україні.

Результати дослідження. Львівська обл. – одна з найбільш економічно розвинених областей України, яка має низку конкурентних переваг: освічений і креативний людський капітал, традиції ефективного господарювання та використання економічного потенціалу, багаті природні та рекреаційні ресурси, наближеність до кордонів ЄС. Рациональне використання усіх цих переваг є запо-

¹ доц. Г.О. Комарницька, канд. екон. наук – Львівський НУ ім. Івана Франка;

² проф. О.М. Мельник, канд. екон. наук – Національної академії сухопутних військ ім. гетьмана П. Сагайдачного

рукою прискореного розвитку економіки області і гарантією стабільного покращення якості життя мешканців у майбутньому. Сучасні глобальні виклики та складнощі реформування національної економіки зумовлюють потребу пошуку нових можливостей для розвитку регіону. Очікування винятково на зовнішні фінансові ресурси відходять в минуле, а визначального значення набуває ефективність використання власного соціально-економічного потенціалу, як в межах регіону, так держави загалом. Нове бачення вирішення проблем регіонального розвитку зумовлює нагальну потребу посилення ролі органів місцевого самоврядування у власному стратегічному плануванні та розвитку, що відповідає принципам децентралізації. Необхідною умовою реалізації цього курсу реформ є залучення бізнес-середовища територіальних громад, як важливих суб'єктів регіонального розвитку в області до визначення стратегічних пріоритетів та вироблення середньотермінових планів розвитку області.

Місто, як адміністративна територіальна одиниця, відіграє важливу роль у розвитку бізнес-середовища, адже воно виступає як окремим платником податків, так і місцем для наповнення державного бюджету. Насамперед треба пам'ятати, що власне місто, як окремий населений пункт має великий потенціал для надання бізнес-середовищу робочих ресурсів так і можливостей для розвитку та функціонування.

Стосовно реагування окремими адміністративними одиницями на глобалізаційні виклики, то тут найбільш чутливим є процес соціально-економічного розвитку міста – сукупність змін у різних сферах його життєдіяльності, яка спрямована на досягнення певного рівня розвитку його соціальної й економічної сфер. Ці зміни треба використовувати з найменшою шкодою для природних ресурсів і найбільшим рівнем задоволення потреб населення й інтересів держави. Пріоритетне значення серед економічних важелів, за допомогою яких державні інституції впливають на формування та розвиток економічного та соціального середовища в економіці міста, відводиться податкам.

Загалом Львівська обл. належить до високоурбанізованих територій, орієнтованих на послуги регіонів із середнім рівнем розвитку. Приналежність області до цієї групи регіонів зумовлена: високим рівнем урбанізації (60,4 %); високою питомою вагою сфери послуг у структурі економіки (61,2 % від загального обсягу реалізованої продукції, товарів та послуг) та значною часткою зайнятих у цій сфері. Окрім цього, частка Львівської обл. у загальнодержавному обсязі послуг становила понад 5 % та має тенденцію до зростання. Серед регіонів України за цим показником область посідає 5 місце.

Згідно з типологізацією регіонів України, що запропонована в Державній стратегії регіонального розвитку України до 2020 р., Львівська обл. належить до регіонів з орієнтацією на сферу послуг та сталому типу економіки (табл. 1).

У регіонах індустріального типу економіки частка промисловості становить понад 30 %, сільськогосподарського типу економіки частка сільського господарства перевищує частку промисловості, а частка послуг не перевищує 50 %, типу економіки з домінуванням сфери послуг частка послуг становить 60 % та більше, типу економіки з орієнтуванням на сферу послуг частка послуг становить 50-60 %, промислово-аграрного типу економіки частка промисловос-

ті перевищує або дорівнює частці сільського господарства, а частка послуг не перевищує 50 %.

Табл. 1. Зміна типу структури економіки регіонів упродовж 1997-2012 рр.

1997 р.					
2012 р.	Тип структури економіки				
	Індустріальний тип економіки	Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Луганська, Полтавська обл.	–	–	–
	Сільськогосподарський тип економіки	–	Вінницька, Херсонська, Тернопільська обл.	–	Кіровоградська обл. Хмельницька обл.
	Тип економіки з домінуванням сфери послуг	–	–	Київ, Севастополь	Одеська обл. –
	Тип економіки з орієнтуванням на сферу послуг	Харківська обл.	Київська, Чернівецька, Волинська обл.	–	АР Крим, Закарпатська, Львівська обл. –
	Промислово-аграрний тип економіки	Рівненська, Сумська обл.	Черкаська, Чернігівська, Житомирська обл.	–	– Івано-Франківська, Миколаївська обл.

Одним з факторів, який впливає на якісний склад працездатного населення Львівщини, може стати переселення в область на постійне проживання внутрішньо переміщених осіб (ВПО) з Автономної Республіки Крим та зони проведення антитерористичної операції. Так, за даними департаменту соціального захисту населення Львівської ОДА, у Львівську обл. станом на початок грудня 2015 р. на тимчасове проживання влаштовано близько 11,5 тис. людей, близько 60 % з яких – працездатне населення. Незважаючи на невелику частку переселенців у працездатному населенні області (до 0,5 %), можна констатувати певний підприємницький потенціал в осіб, що переміщуються з Криму та зони АТО. У школах області навчається понад 1600 дітей-переселенців. Новий навчальний рік в інститутах розпочався для майже 1000 студентів з числа переселенців, зокрема понад 200 – першокурсники.

Нові соціально-економічні та політичні виклики істотно вплинули на структуру міграційних процесів в області. Якщо у 2000-2010 рр. спостерігалось стійке негативне сальдо зовнішньої міграції, то у 2012 р. чисельність прибулих істотно перевищила число вибулих. Однак у I півріччі 2015 р. відзначаємо протилежну ситуацію: вибулих за межі області значно більше від прибулих. Якщо аналізувати зайнятість Львівщини, всього в економіці області у 2014 р. було зайнято 1038,2 тис. осіб або 55,3 % населення у віці 15-70 років (загалом по Ук-

раїні цей показник становив 56,6 %). Найбільшими за чисельністю зайнятих видами економічної діяльності є торгівля та ремонт, сільське господарство (рис. 1).

Рис. 1. Структура зайнятості на підприємствах області у 2013-2014 рр.: галузевий розріз (тис. осіб). Джерело: [1].

Упродовж найближчих 10 років кількість населення Львівщини буде повільно скорочуватися. У 2020 р. воно становитиме близько 2,5 млн осіб. На цьому тлі буде спостерігатися процес "старіння" населення, що призведе до зростання демографічного навантаження. Неминуче відбуватиметься також скорочення чисельності населення працездатного віку. Додатковою тенденцією буде зменшення кількості працездатної молоді внаслідок зменшення чисельності молодого населення загалом. Середній вік працездатного населення збільшиться, тому бракуватиме молодих працівників і буде зафіксовано збільшення кількості працівників старшого віку. Виходячи з цього, працедавці регіону дедалі більше будуть відчувати нестачу трудових ресурсів.

Економічний потенціал Львівщини за означений період істотно не змінюється: ВРП регіону зростатиме незначними темпами, не перевищуючи загальноукраїнські темпи. Внаслідок випереджаючих темпів інфляції зростатиме розрив між номінальним і реальним ВРП. Сукупний фонд заробітної плати зростатиме незначними темпами, що пов'язано з повільними темпами розвитку економіки області. Зміни у структурі промисловості області теж будуть поступовими. Вплив держави на економічні процеси і надалі буде обмежений тільки рекомендаційними програмами, відносно невеликою кількістю державних замовлень, проведенням подальшої зміни власності шляхом приватизації, незначною фінансовою підтримкою за рахунок державних інвестицій, деякими змінами податкового законодавства. Пріоритет у розвитку промисловості буде надаватися виробництвам, що не потребують значних капіталовкладень в організа-

цію та підготовку виробництва або мають швидку економічну віддачу. В основному і надалі будуть підтримуватися низько- чи середньотехнологічні, ненаукомісткі галузі перероблення сільськогосподарської сировини, харчової, деревообробної промисловості, металургії, промисловості будівельних матеріалів. При цьому якісні показники розвитку виробництва будуть залишатись на місці.

На сьогодні суспільство дедалі більше потребує інформаційного рівня, що дасть змогу встановлювати цілі розвитку держави, використання новітніх технологій та поширення реформи децентралізації. Цей рівень має можливості використовувати сучасні ефективні інструменти залучення громадян до здійснення функцій місцевого самоврядування та забезпечувати його результативність. Населені пункти отримують надання електронних адміністративних послуг у рамках офіційних веб-сайтів місцевого самоврядування, спрощується ведення податкової документації, що надає можливість зменшення податкового тиску на підприємств та прозорого ведення обліку.

Адекватне реагування на глобалізаційні виклики сучасності та забезпечення розуміння фізичними особами платників своєї ролі у створенні бізнес-середовища населеного пункту, завдяки їх фінансовим впливам у вигляді податків, дасть змогу ефективному функціонуванню міст, економічному зростанню держави та безпосередньо підвищенню прибутку для місцевого бізнесу. Місто потребує ефективного управління його соціально-економічним розвитком. Суть цієї проблеми полягає насамперед в урахуванні інтересів і різних компонент міського середовища, зовнішніх чинників та у забезпеченні, у такий спосіб, збалансованого соціально-економічного розвитку населеного пункту й прилеглих територій. Отже, розуміння процесу управління соціально-економічним розвитком великого міста має бути дещо ширшим від звичайних взаємостосунків у контексті здійснення повноважень органами місцевої влади і, відповідно, ширшим, на наш погляд, і коло його суб'єктів та об'єктів.

Необхідна передумова функціонування системи регулювання соціально-економічним розвитком міст – збалансоване фінансування місцевого економічного розвитку, що може реалізовуватися через внутрішній або зовнішній підходи.

Європейський і світовий досвід свідчить, що проблеми можна ефективно вирішувати тільки на місцевому рівні. Держава не в змозі регулювати проблеми кожного міста чи окремого населеного пункту. Сильне місцеве самоврядування ґрунтується на розвиненому громадянському суспільстві і демократії. В умовах децентралізації узурпація влади не може впливати на соціально-економічний розвиток міст. Усі постсоціалістичні країни центрально-східної Європи пройшли шлях децентралізації, від якої отримали величезний поштовх для свого розвитку. Кабінет Міністрів України пропонує реформу децентралізації, яка має бути впроваджена по всій території нашої держави, створивши автономію для фінансового зростання окремих адміністративних одиниць та відповідно формуванню збільшення податків до місцевих бюджетів.

Реформа децентралізації передбачає передачу повноважень громадам вирішувати проблеми на низовому та базовому рівнях. Також забезпечення їх власними фінансовими ресурсами, які надходитимуть до бюджету у вигляді місцевих податків та зборів, що допоможе ці проблеми вирішувати.

¹ Державна стратегія регіонального розвитку Львівської області до 2020 року

Податковий потенціал адміністративно-територіальної одиниці – це загальна сума податків, яку можна мобілізувати за рахунок усіх платників на певній території. Вона виступає одним зі складників фінансового потенціалу території і характеризує її податкові можливості. Під час розгляду реформи децентралізації влади Кабінетом Міністрів України, Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України було зроблено розрахунки, за якими ріст ресурсу місцевих бюджетів становитиме понад 30 млрд грн.

Згідно з розрахунками Кабінету Міністрів України, за підтримки швейцарсько-українського проекту DESPRO та Уряду Великобританії додатковий ресурс для місцевих бюджетів становитиме 22,4 млрд грн. Ефективні зміни дадуть синергетичний ефект і доходи місцевих бюджетів зростуть у два-три рази. Також у розпорядженні органів місцевого самоврядування буде ресурс для вирішення питань розвитку громад та бізнес-середовища. Розширення доходів загального фонду місцевих бюджетів відображено в табл. 2.

Табл. 2. Розширення доходів загального фонду місцевих бюджетів (млрд грн)

Доходи		Додатковий ресурс (млрд грн)
З Державного бюджету	100 % плати за надання адміністративних послуг	0,9
	100 % державного мита	0,4
	10 % податку на прибуток підприємств приватного сектору економіки	3,1
Нові платежі	Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів	8,1
	Єдиний податок	5,9
Передача з бюджету розвитку	Податок на майно (оподаткування комерційної нерухомості та автомобілів із великим об'ємом двигуна)	0,8
	Передача зі спеціального фонду екологічного податку (крім радіоактивних відходів) з одночасним збільшенням нормативу зарахування до 80 % (діюча норма – 35 %)	3,2

Фінансова самостійність місцевих бюджетів полягатиме у тому, що на кожній окремій території буде:

- встановлено єдині нормативи відрахувань загальнодержавних податків (податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток підприємств) за кожною ланкою бюджету (ст. 64, 66, 69, 69-1);
- відмінено індикативне планування Мінфіном показників місцевих бюджетів та доведення їх до місцевих бюджетів;
- передбачено формування єдиного кошика доходів загального фонду;
- розширено перелік джерел доходів загального фонду;
- замінено систему балансування доходів і видатків місцевих бюджетів принципово новою системою вирівнювання податкоспроможності територій.

Згідно з нормативами розмежування надходження до державного бюджету становитиме 25 % з міст обласного значення, районів та бюджетів об'єднаних територіальних громад, 15 % – відрахування до обласного бюджету та 60 % – у бюджети міст обласного значення, районів та бюджетів об'єднаних територіальних громад (рис. 2).

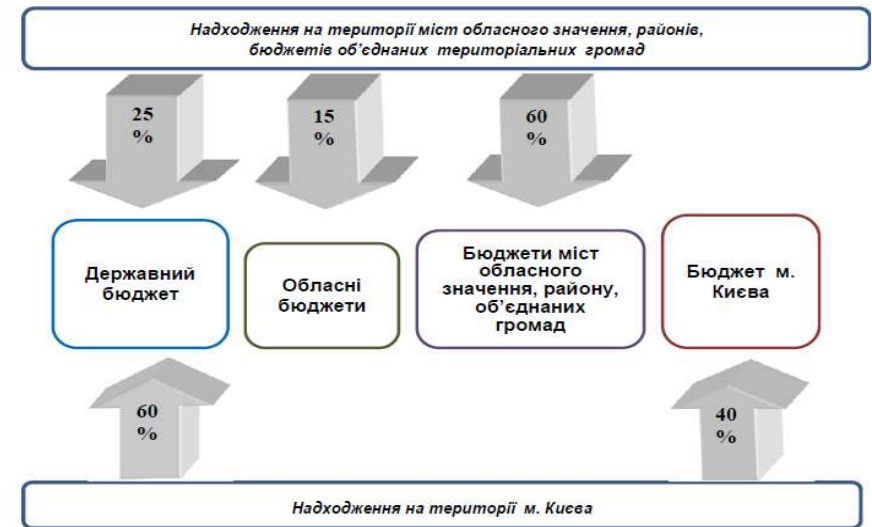

Рис. 2. Нормативи розмежування ПДФО. Джерело [1].

Податки на доходи з фізичних осіб будуть надходити в бюджети області, міст обласного значення та об'єднання територіальних громад. Податок на прибуток підприємств надходитиме в обласний бюджет. Індекс податкоспроможності розраховуватимуть як обсяг надходжень відповідного податку на одного мешканця до середнього значення по Україні і поділятимуть на 3 категорії:

- 1 категорія – індекс податкоспроможності якої становитиме більше 1,1, реверсна дотація в обсязі 50 %, (спрямовується для надання базової дотації);
- 2 категорія – індекс податкоспроможності якої становитиме 0,9-1,1, вирівнювання не буде здійснюватись;
- 3 категорія – індекс податкоспроможності якої становитиме менше 0,9, базова дотація в обсязі 80 % до 0,9. Механізм горизонтального вирівнювання відображено на рис. 3.

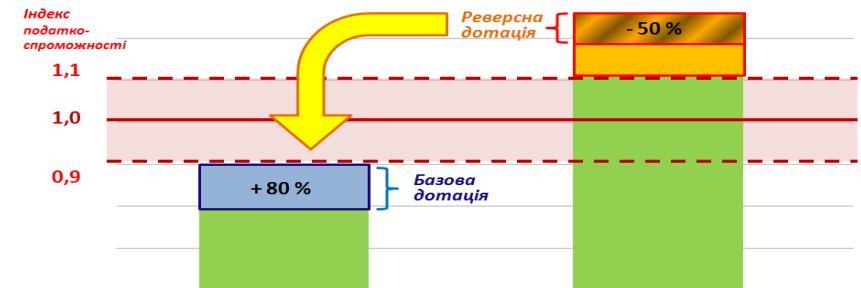

Рис. 3. Механізм горизонтального вирівнювання. Джерело [1]

Базова дотація матиме компенсаторний характер та забезпечуватиме вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів за закріпленими доходами (податком на доходи фізичних осіб, податком на прибуток).

Прийняття реформи децентралізації місцевими громадами передбачає нововведення Податкового кодексу України, які значною мірою впливають на формування місцевих бюджетів. Зокрема, це зміна структури місцевих податків і зборів, яка буде змінена в такому порядку:

1. Запровадження акцизного податку з реалізації суб'єктами роздрібною торгівлі підакцизних товарів.
2. Реформування податку на майно.
3. Збільшення кількості майнових податків:
 - податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
 - транспортний податок;
 - плата за землю.
4. Реформування спрощеної системи оподаткування обліку та звітності та інші зміни.

Органи місцевого самоврядування повинні усвідомлено та правильно впроваджувати реформу децентралізації, що дасть їм змогу отримати доходи від таких статей, як:

- податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності;
- рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин місцевого значення; рентна плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин; рентна плата за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення; рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів;
- податок на майно, що зараховується до бюджетів місцевого самоврядування;
- єдиний податок;
- збір за місця для паркування транспортних засобів;
- туристичний збір;
- частина чистого прибутку (доходу) комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до бюджету, у порядку, визначеному відповідними місцевими радами;
- плата за ліцензії на певні види господарської діяльності та сертифікати, що видаються виконавчими органами відповідних місцевих рад, яка зараховується до відповідного бюджету;
- штрафні санкції за порушення законодавства про патентування;
- адміністративні штрафи та штрафні санкції за порушення законодавства у сфері виробництва та обігу алкогольних напоїв та тютюнових виробів, що зараховуються за місцем вчинення порушення;
- кошти від реалізації без господарського майна;
- акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів;
- 25 % екологічного податку.

Платниками виступатимуть особи-суб'єкти господарювання роздрібною торгівлю, яка здійснює реалізацію підакцизних товарів, об'єктом оподаткування – операції з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів. Базою оподаткування в реформі децентралізації буде вартість реалізованих підакцизних товарів, ставку оподаткування встановлюватимуть за рішенням сільської, селищної або міської ради у відсотках до вартості реалізованих підакцизних товарів у розмірі 5 %.

Особливе місце в реформі займатиме плата за землю, тобто це місцевий податок, який є обов'язковим для встановлення та його ставки і пільги приймаються рішенням органів місцевого самоврядування. Граничні ставки цього податку – не більше 3 % від нормативної грошової оцінки землі, для сільськогосподарських угідь – не більше 1 %. За земельні ділянки, які перебувають у постійному користуванні, крім державної та комунальної форми власності, – не більше 12 %. За межами населених пунктів – не більше 5 % від нормативної грошової оцінки одиниці площі. Кінцеве рішення повинні прийняти понад 18 тис. місцевих рад України.

Якщо брати до прикладу Львів, то загальний фонд бюджету Львова на період 2015 р. відповідно до проекту місцевого бюджету становить 900 млн 901 тис. грн, що майже на третину більше, ніж торік. Загалом же з цих коштів на освіту передбачено 313 млн 900 тис. грн на культуру і мистецтво – 88 млн 700 тис. грн, на фізичну культуру і спорт – трохи більше 13 млн грн, на державне управління – 124 млн грн, на ЖКГ – 214,5 млн грн, на транспорт та дорожнє господарство – 10 млн грн.

При аналізі Львівського фонду обласного бюджету в 2015 р. надійде за очікуваними розрахунками 848964 тис. грн податків, зборів та платежів або на 3,9 % (31496,2 тис. грн) більше від планових завдань. Порівняно з 2014 р. надходження прогноуються меншими на 69962,2 тис. грн або 7,6 %. Зменшення пояснюється численними змінами до Бюджетного кодексу України, що набули чинності в 2015 р.

У 2015 р. очікується виконання планових показників з надходження до загального фонду обласного бюджету податку на доходи фізичних осіб, податку на прибуток підприємств, частини прибутку комунальних підприємств, що вилучається до бюджету, рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, води, за користування надрами, плати за надання адміністративних послуг, плати за оренду комунального майна. Поряд з цим, очікується невиконання плану надходжень екологічного податку.

Питома вага надходжень податку на доходи фізичних осіб у дохідній частині загального фонду обласного бюджету становить 70,4 %, тому виконання планових показників за доходами значною мірою залежить від стану мобілізації до бюджету цього податку. Загалом у 2015 р. його надійде за очікуваними даними 598000 тис. грн., що становитиме 102,8 % до плану. Порівняно з 2014 р. надходження зменшаться на 199299,7 тис. грн або 25 %. Зменшення пояснюється тим, що з 1 січня поточного року норматив зарахування податку на доходи фізичних осіб до обласних бюджетів змінено з 25 до 15 % (25 % від контингенту зараховуються до державного бюджету).

У 2015 р. до обласного бюджету надійде за очікуваними обрахунками 1315 тис. грн податку на прибуток підприємств комунальної власності та 100000 тис. грн податку на прибуток інших підприємств. Це становитиме, відповідно, 115,4 та 100,9 % до планових показників. Порівняно з 2014 р. надходження податку на прибуток від комунальних підприємств зменшаться на 178 тис. грн або 11,9 %. Надходжень податку на прибуток від інших платників

у 2014 р. не було, оскільки зарахування їх частини (10 %) до обласних бюджетів з 2015 р. передбачено змінами до Бюджетного кодексу України.

Розглянувши затверджений бюджет Львівщини 2016 р., проаналізували податки і збори, які надходять, та субвенції з державного бюджету. Розрахувавши відхилення всіх податків і зборів – вони становитимуть 122,8 %, загалом доходів у обласний бюджет 79,6 % а субвенції з державного бюджету становитимуть 112,3 % (рис. 4).

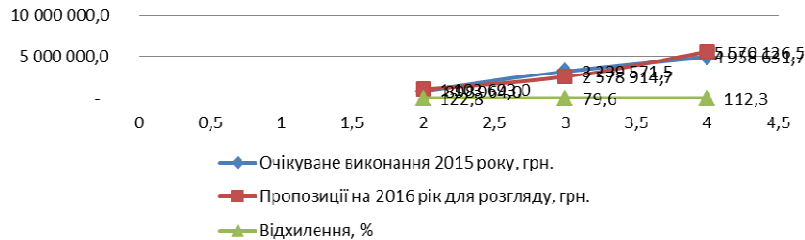

Рис. 4. Доходи обласного бюджету Львівської обл. на 2016 р.

Загалом прогноз доходів всіх місцевих бюджетів України на 2015 р. – 104,3 млрд грн, сума доходів: загального фонду – 93,4 млрд грн; спеціального фонду – 10,9 млрд грн.

Висновки і перспективи подальших досліджень. На початок процесу децентралізації Міністерство Фінансів передало місцевим громадам 25 млрд грн, ці кошти вони мають самі розділити на що витратити, адже внутрішні проблеми їм відомо краще. Пропонують 80 % екологічного податку, що становитиме 3,2 млрд грн, спрямувати на встановлення лічильників і твердопаливних котлів, 10 % податку на прибуток підприємств, що становитиме 3,1 млрд грн, спрямувати на капітальний ремонт доріг, а надходження з податку на майно, що становитиме 0,8 млрд грн, використовувати на покращення соціальної інфраструктури громад. Податок на майно (нерухомість або ж дороги авто), що становитиме за підрахунками 0,8 млрд грн, рекомендують використати для придбання машин для швидкої допомоги, будівництва шкіл та купівлі тролейбусів для великих міст України.

Отже, виконання всіх цих рішень має допомогти адміністративним одиницям вирішити нагальні проблеми життєдіяльності та збалансувати ефективне управління їх соціально-економічним розвитком. Платники податків, які виступають у цій ситуації як представники бізнес-середовища, мають змогу отримати для себе зиск, який полягатиме у тому, що їх податки не використовуватимуть централізовано а вони підуть на розвиток ділової інфраструктури населених пунктів, в яких вони живуть, працюють та заробляють на життя. Розвинена інфраструктура населеного пункту дає змогу отримати інвестиції, які допоможуть отримати населенню як робочі місця, так і податки в місцевий бюджет. Органи місцевого самоврядування та бізнес-середовище громади в тісній співпраці здатні ефективно реалізовувати економічний потенціал міст, регіонів і будь-яких населених пунктів, якщо продумано впроваджувати реформу децентралізації.

Література

1. Децентралізація влади. [Електронний ресурс]. – Доступний з <https://decentralization.gov.ua/>.
2. Дилеми правової держави. [Електронний ресурс]. – Доступний з https://dt.ua/LAW/-dilemi_pravovoyi_derzhavi-78762.html
3. Карпінський Б.А. Функціонування міст – важлива складова державотворчого патріотизму нації / Б.А. Карпінський, Г.О. Комарницька // Науковий вісник Мукачівського державного університету : зб. наук. праць. – Сер.: Економіка. – Мукачеве : Вид-во "Мукачів. ДУ". – 2016. – Вип. 1(5). – С. 228-236.
4. Комарницька Г.О. Регіональна урбанізація : монографія / Г.О. Комарницька. – Львів : Вид-во ЛДФА; Кам'янець-Подільський : Вид-во "Медобори-2006", 2015. – 175 с.
5. Місцевий економічний розвиток. [Електронний ресурс]. – Доступний з <https://www.mled.org.ua/>
6. Місцевий економічний розвиток: підтримка та стимулювання: VIII Український муніципальний форум. [Електронний ресурс]. – Доступний з https://www.mled.org.ua/media/-docs/Book_for_8_AUC--Municipal Forum--12 July 2012--Ukr.pdf.
7. Проект Закону про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади). [Електронний ресурс]. – Доступний з <https://portal.rada.gov.ua/>.
8. Солових В.П. Інституційні особливості та технології сучасних політичних процесів / В.П. Солових, В.П. Дзюндзюк. [Електронний ресурс]. – Доступний з https://www.kbuaa-kharkov.ua/kaf/pf/_iotspp.pdf.

Надійшла до редакції 13.06.2016 р.

Комарницька А.Е., Мельник А.М. Влияние на формирование территориальных общин как фактор развития бизнес-среды

Исследована роль формирования территориальных общин как фактора развития бизнес-среды, которая отражена в налогах в связи с внедрением реформы децентрализации в Украине. Все населенные пункты, в том числе города, требуют эффективного управления их социально-экономическим развитием. Суть этой проблемы заключается прежде всего в учете интересов и различных составляющих городской среды, внешних факторов и в обеспечении, таким образом, сбалансированного социально-экономического развития населенного пункта и прилегающих территорий. Итак, понимание процесса управления социально-экономическим развитием крупного города должно быть несколько шире обычных взаимоотношений в контексте осуществления полномочий органами местной власти и, соответственно, шире, на наш взгляд, и круг его субъектов и объектов.

Проанализированы процессы управления развитием территорий, сбалансированного финансирования местного экономического развития функционирования города к внедрению реформы децентрализации и изменения доходов общин во время действия данной реформы. Отражено поступление налогов на доходы с физических лиц, которые будут рассматриваться как количественный показатель для развития бизнес-среды территории. Представлена финансовая самостоятельность местных бюджетов согласно реформы децентрализации, которые составят дополнительный ресурс для местных бюджетов. Отражен налоговый потенциал административно-территориальной единицы, как главной составляющей формирования территориальных общин.

Ключевые слова: реформа децентрализации, государство, урбанизация, регион, территория, население, налоги, бизнес-среда, местные бюджеты, полномочия.

Komarnytska G.O., Melnyk O.M. The Impact of the Formation of Local Communities as a Factor of Business Environment

The role of the formation of communities as a factor of business environment, which is reflected in taxes in connection with the implementation of decentralization reform in Ukraine, is studied. All localities, including cities require effective management of their socio-economic development. The essence of the problem is primarily in the interests and the different components of the urban environment, and external factors and ensuring, in this way, of balanced socio-economic development of the village and surrounding areas. Thus, understanding of the management of socio-economic development of the big city should be somewhat wider than

conventional relationship in the context of the exercise of authority by local authorities and accordingly broader, in our opinion, and the range of his subjects and objects. The process of management of development areas, sustainable financing local economic development functioning city to implement the reform decentralization and community income changes during the period of reform is analysed. Income tax on income of individuals who are considered as a quantitative index for business environment development area is highlighted. Financial independence of local budgets under decentralization reform, which amount to an additional resource for local budgets, is illustrated. Potential tax administrative unit as the main component of the formation of communities is shown.

Keywords: decentralization reform, the state, urbanization, region, territory, population, taxes, business environment, local budgets, local communities' authorities.

УДК 657.421.3:[796.332.056.2:061.2(477)]

ОБЛІК І АНАЛІЗ ВИТРАТ НА УТРИМАННЯ ГРАВЦІВ У ПРОФЕСІЙНИХ ФУТБОЛЬНИХ КЛУБАХ

Я.Р. Мелех^{1,2}

Проаналізовано структуру витрат професійних футбольних клубів порівняно з отриманими доходами у відповідному звітному періоді. Досліджено вимоги УЄФА щодо фінансового "фейр-плей" та їхню роль у забезпеченні беззбитковості діяльності клубів при дотриманні бажаного рівня продуктивності гравців. Визначено вплив використання різних методів відображення витрат при відображенні реєстрацій гравців у професійних спортивних організаціях. Встановлено, що відповідний розподіл здійснених футбольними клубами витрат за вимогами стандартів бухгалтерського обліку забезпечить підстави для формування собівартості спортивної послуги та нематеріальних активів.

Ключові слова: витрати, професійні футбольні клуби, фінансовий "фейр-плей", амортизація і капіталізація, собівартість спортивної послуги.

Продуктивність, як переможний результат футбольних матчів, є основною метою діяльності футбольних клубів, що відрізняє їх від промислових і торговельних підприємств, які прагнуть отримати максимальні прибутки та зберегти добробут власників, підтримуючи та збільшуючи з періоду в період обсяг власного капіталу. Важливість продуктивності у футболі полягає в тому, що вона визначає статус клубу і дає змогу його підтримувати. Наявність статусу визначає місце клубу у футбольній ієрархії країни. Вищий статус мають професійні футбольні клуби, порівняно з аматорськими, і серед перших – клуби Прем'єр-ліги порівняно із клубами першої і другої ліг. Присутність статусу і переможних результатів протягом одного чи кількох сезонів поспіль забезпечує клубові не тільки популярність, прихильність уболівальників, а й збільшення доходів. Досягнення бажаного рівня продуктивності зумовлює потребу здійснення значних витрат на придбання реєстрацій гравців та їхнє утримання, що не дає змоги клубам дотримуватись визначеного УЄФА критерію беззбитковості, який є однією з передумов ліцензування.

Питання дослідження оцінки та обліку витрат на гравців у професійних футбольних клубах здійснювали О.В. Кантаєва [1], Н.М. Батіщева [2] з позиції необхідності капіталізації витрат за трансферними операціями, Г.П. Лукашук

¹ аспірт. Я.Р. Мелех – Львівський НУ ім. Івана Франка

² наук. керівник: доц. І.Б. Дутчак, канд. екон. наук – Львівський НУ ім. Івана Франка

[3] провів дослідження релевантних доходів і витрат, І.В. Солнцев [4] розглянув проблеми оцінки прав реєстрацій гравців. Незважаючи на значний внесок перелічених науковців у дослідження обліку витрат на утримання гравців у футбольних клубах, недостатньо висвітленими залишаються питання структури витрат, взаємозв'язку з отриманими доходами, виявлення шляхів економії витрат для забезпечення критерію беззбитковості.

Мета роботи – визначити порядок облікового відображення витрат, які здійснюють професійні футбольні клуби для придбання й утримання прав реєстрацій гравців для забезпечення дотримання критерію беззбитковості діяльності.

Професійні футбольні клуби отримують доходи з таких джерел: реалізація квитків та абонементів на матчі, продаж прав на телетрансляцію, продаж прав на реєстрацію гравців, надходження від продажу ліцензованої клубної атрибутики, надходження від реклами, добровільні пожертвування від спонсорів, інші надходження.

Футбольний клуб, який бере участь у чемпіонатах під егідою УЄФА, отримує додатково солідарні виплати й призові кошти УЄФА. Так, команди української Прем'єр-ліги у 2014 р. отримали доходи від участі в Єврокубках 31,6 млн євро, що становить 20 % від загальних надходжень (рис. 1). Найбільшу частку доходів українських футбольних клубів було отримано від спонсорів та комерційної діяльності – 56 %.

Рис. 1. Структура доходів українських футбольних клубів Прем'єр-ліги у 2014 р. [5]

Отримання спортивних результатів забезпечується значною мірою інвестиціями у спортсменів, тренерів, допоміжний персонал, в інфраструктуру у розвиток молодіжного футболу тощо. Структура витрат українських клубів Прем'єр-ліги у 2014 р. наведено на рис. 2.

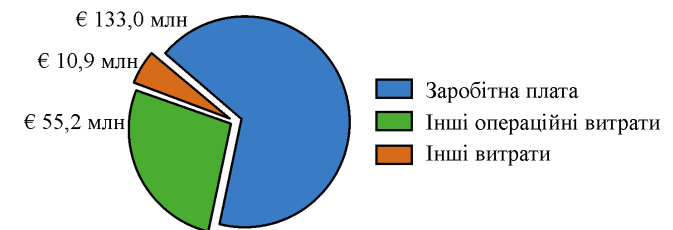

Рис. 2. Структура витрат українських футбольних клубів Прем'єр-ліги у 2014 р. [5]

Найбільшу частку в структурі витрат – 85 % або 133 млн євро (див. рис. 2), становлять витрати на заробітну плату, тобто прямі інвестиції на утримання й покращення людського капіталу футбольних клубів, що є найвищим показни-